

Vakıf Üniversiteleri Öğretim Üyeleriyle Görüşme

Yasemin Tezgiden-Cakcak¹

Yasemin: Merhaba. Biliyorsunuz bugün Milli Eğitim Akademisi ve AGS'yle ilgili son dönemde yaşanan gelişmeleri konuşacağız. Öncelikle öğretmen eğitimi ve atama sistemindeki yeni dönüşümü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Meryem: Ben olumlu öğrenci kazanımlarını biraz kırdığını düşünüyorum. Sonrasında belirsiz bir süreç var ve bu süreç bu kırılımlardan bir tanesi oldu. Bununla beraber fakülteye olan güvene dair bir sarsıntı olduğunu düşünüyorum. Yani aslında fakültelerin olumlu okul iklimleri sarsıldı. Yani dört yıl boyunca bir lisans eğitimini tamamlıyorum. Birçok fakültede bu akredite olmuş süreçlerle vesaireyle ilerletiliyor. Ama hani sonrasında bir şeye daha gerek var. Demek ki tamam sen öğretmenlik mezunusun ama yeterli değil. Yeterli olmayan kısımlar neler? Onlar çok belirsiz şu an. Bu belirsizlik bence fakülte iklimlerinde güvensizlik ortamı yarattı.

Yasemin: Hocam olumlu öğrenim kazanımlarına ket vurdu dediniz. Orada ne kastettiniz?

Meryem: Aslında fakülte içerisindeki derslere olan iştihak bence bir sarsıntıya uğradı. Yani evet bence bir öğretim dersinde istenen tüm performansı sergileyeceğim ama yeterli değil, zaten yani bu yetmeyecek. Bir basamak sonra daha yukarı çıktığımda da bir şeyler olacak. Dolayısıyla bunu sonraya da atabilirim. Dolayısıyla önemli olan AGS sınavı. Özellikle dörtler bağlamında. Dolayısıyla evet işte matematiksel modelleme dersi ya da diğer dersler çok kıymetli olabilir ama bunu zaten hani bir sonraki adımda yapacağım. Dolayısıyla sanki şey gibi hissettim ben bu sene 4. sınıflarda KPSS hazırlık senesi gibi bazı öğrenciler için, hepsi için değil. Ama aynı o lise son sınıftaki heyecanımız olur ya o ders tamamlama gayreti, bir de özellikle bir bakanın açıklaması sonrası. Bakan yardımcısı mıydı? Tam emin olamadım. Bir öğretmen alımında artış olacağı söylendi. Sonrasında bence öğrencilerin bu tavrı daha da güçlendi.

¹ yasemintezgidencakcak@gmail.com

Yasemin: Bayağı bir KPSS'ye, yani AGS'ye odaklanma var anlaşılan. Vakıf üniversitelerinde acaba farklı mıdır diye düşünüyordum.

Meryem: Aslında hocam şöyle baktığımızda sınıf böyle birkaç segmentten oluşuyor. KPSS'ye hazırlanan güçlü bir grup var. Bu grubun içerisinde depremzede olan öğrencilerimizin yoğun olduğunu görüyorum ben. O depremin yarattığı ekonomik şartları memur olan aileler daha güç atlattılar. Dolayısıyla özellikle Malatya, Hatay, Antep, o bölgedeki öğrencilerimiz: “Hocam tekrar memlekete geri dönmek istemiyorum, kendimi geçindirme sürecini tamamlayabilmem için memur olmam gerekiyor” diyorlar. Bununla beraber tamamen yurtdışını düşünen master, doktora hazırlanan öğrenci gruplarımız var. Onlar da işte dil sınavı ve diğer hızlandırmaların derdindeler ya da uluslararası okullardan kabul alabilmek için sivil toplumda daha çok staj yapmaya çalışan öğrencilerimiz var. Tüm bunların yanında bir de uluslararası öğrenci grubumuz var. Türki Cumhuriyetlerden gelenler ağırlıklı bizim matematik bölümünde. Bu öğrencilerimizin de matematik öğretmenliği diploması memleketlerinde çok başka pozisyonlara alan açıyor. Dolayısıyla onlar için KPSS'nin AGS'ye evriliyor olması çok bir anlam ifade etmiyor. Sadece içlerinden birkaç tanesi öğretmenlik mezunu, yani ülkesinde de öğretmenlik yaparken, Türkiye'de tekrar bir diploma kazanabilmek için yine öğretmenliği tercih edenler var. Ama onlar da hep özel okullardan yanalar. Çünkü orada da o şekilde bir sistemden geliyorlar. Burada da bunu güçlendirip tekrar geri dönmeyi düşünenler var. Dolayısıyla aslında en çok o, depremden etkilenen ya da oradaki psikolojiden etkilenen öğrencilerimizin bu sınavlara asıldığını söyleyebilirim.

Özge: Meryem Hoca ile ikimiz aynı kurumdayız. Zaten öğrencilerin üniversite son sınıfta kafaları çok karışık oluyor. Zaten bir KPSS ile ilgili sorunları vardı. Özel okulda çalışmak istemiyorlar. “Artık çok duydular özel okulların öğretmenlere uyguladığı zulmü” diyeceğim; madden ve manen. Zaten bir kafa karışıklığı vardı. Gençliğin getirdiği bir duygu iniş çıkışı var. Bir de bu belirsizlik iyice yordu onları. Yani ben gençleri hiç iyi görmüyorum. Bu da çok üzücü bir durum. Bu kadar belirsizliğin içerisinde olmak onları duygusal anlamda çok zedeliyor. Bunu görüyorum, konuşmalarımızda da hissediyorum. Bunun yanı sıra bizler de “Biz neyi eksik yaptık da yani öğretim perspektifinden biz neyi eksik yapıyoruz da böyle bir şeye ihtiyaç duyuldu?” duygusunu yaşıyoruz. “Biz ne olacağız?” duygusunu da yaşıyoruz bir tarafta. Bizim üniversitemiz özelinde bu yabancı diyeceğim öğrenciler - uluslararası öğrenci dememiz isteniyor - ama sadece Türk Cumhuriyetlerinden öğrenciler geliyor. Yabancı öğrenciler Türk öğrencilerin yaklaşık 8 katı. Yani burada çok başka bir sorun da var. Bizim vakıf üniversiteleri özelinde buna değinebiliriz. Burada da sınıf içerisinde Türk öğrenciler ve yabancı öğrenciler diye bir ayrışma yaşıyorlar. Onları kaynaştırmaya çalışıyoruz. Kayıt dönemlerinde bazı öğrencilerle iletişim kurmakta zorlanıyoruz. Bir kısmının üniversiteye düzenli devam etmediğini gözlemliyoruz. Bu durum, derslerin planlanması ve öğrencilerin sürece aktif katılımı açısından belirsizlik yaratıyor. Dolayısıyla, eğitim ortamında güven ve süreklilik sağlamak güçleşiyor.

Sevgi: Özge Hocam öğrenci sayılarından bahsetti. Zaten çok ciddi fark ettiğimiz bir şey oldu bu seneki öğrenci kayıtlarından sonra ÖSYM ile gelen öğrencilerde. Vakıf üniversitelerindeki eğitim fakültelerinde muazzam bir düşüş oldu. Yani birkaç üniversitede böyle aynı kaldı, düşmedi, ama birçok üniversitede sayı çok düştü. Hatta neredeyse hiç kayıt almayan bölümler oldu; kapatılma kararı verilen bölümler oldu. Fakültelerin bile neredeyse kapatılma riskiyle karşı karşıya olduğu vakıf üniversiteleri var. Çünkü bir şekilde gelir getirmesi gerekiyor; yani vakıf üniversitesi mantığında veya özel kurum mantığında. Şimdi bunda da herhalde şeyin bir etkisi oldu: Bir kere ekonomik krizin, yani okul ücretlerinin çok artması tabii ki büyük bir etkendi. Bir de şey, sonunun belli olmaması, yani bu “yatırım” diyeyim- o jargonu kullanmıyoruz biz- ama genellikle gençlerin eğitim ücretlerini Türkiye’de hala ailelerin karşıladıklarını düşünürsek büyük oranda, özel üniversitede bir eğitim fakültesine girecek fakat sonu meçhul. Yani “Mezun olduktan sonra bir devlete atanıp tırnak içinde hayatını kurtarır” mantığı neredeyse yok oldu yani. O umut biraz düştü; sayılar çok az veya süre çok uzun. Dört yıl okudu, sonra bir tur daha işte; sınavdan ne puan alacak, mülakat olacak mı olmayacak mı, orada liyakat olacak mı olmayacak mı, işte ondan sonra Milli Eğitim Akademilerinin süreci falan... Dolayısıyla birçok ailenin kararını- yani aile diyorum çünkü dediğim gibi maddi kaynak hala aile Türkiye’de büyük oranda- bu etkili olmuş olabilir. “Hani farklı bölümlere gitsin, farklı alanlarda çalışma imkânı olur” mantığı oldu. Devlet üniversitelerindeki kontenjanların dolma oranını çok bilmiyorum ama vakıf üniversitelerinde büyük oranda boş kaldı eğitim fakülteleri. O yüzden de Özge Hocamın dediği gibi birçok üniversite uluslararası öğrencilerle bu açığı kapatmaya çalıştı. Ama orada da sınıfların çok kalabalıklaşması veya nitelikle ilgili sorunlar ortaya çıkıyor. Şimdi diğer taraftan Meryem Hocamın bahsettiği güven sorunu yani hakikaten öğrencinin gözündeki eğitim fakültesi itibarını da zedeleyen bir şey oldu. Yani dört yıl boyunca bir eğitim paketi tamamlanıyor fakat bu yeterli değil; bunun üstüne bir şeyler daha yapılması gerekiyor. Ben ülkenin en iyi devlet üniversitelerinden birinde ders verirken de son sınıfta orada dahi – dahi diyorum işte hani farklı bir nitelikli eğitim veriyor diye- son sene yine bir sınava hazırlık kaygısı oluyordu. Özellikle devlete atanmayı isteyen öğrencilerde ki benim öğrenci olduğum yıllarda devlete atanmayla ilgili istek çok çok düşüktü. Genellikle yüksek lisans yapma veya iyi özel okullarda çalışma varken bu orada ders verdiğim yıllarda büyük oranda artık devlete atanma isteğine dönüşmüştü. Çünkü iş güvencesi ihtiyacı vardı ve özel okulların sunduğu olumsuz şartlardan uzak olmak istiyorlardı. Bu sınav sistemi değişmeden önce de yani son sınıf öğrenciye diyorsunuz ki: “Şu gün şunu yapalım mı?” “O gün kursa gidiyorum” diyordu mesela. KPSS kursuna gidiyordu öğrenciler o ders olmadığı günde. Hala öyle muhtemelen, gidiyorlar kurslara. Ve şeyden kopmuş vaziyetler. Ders dışında, üniversitede bir şeye odaklanamıyorlar. Yani derse de sadece şöyle odaklanıyorlar: Sunumları istiyorlar sizden, sınavı geçecek kadar. Onun dışında o alana dair, o spesifik konuya dair derinleşmeyle ilgili isteklerini göremiyoruz. Bu birçok şeyle bağlantılı. Gelecek kaygısı var. Sınava hazırlanıyor. Çünkü oradaki o sınavdan başarılı olmak istiyor. Ondan sonra bir yere atanmak istiyor. Fakat bunun çok zor

olacağına bilincinde, bunun psikolojik zorluklarıyla bu mücadeleyi vermeye devam ediyor. Bu mesafe gittikçe açılacak. Eğitim fakültesindeki öğretim üyesiyle öğrenci arasındaki mesafeyi açan bir şey olacak bu. Çünkü sizin ona sunduğunuz öğretmenlik yeterlilikleri yeterli değil ve başka bir eğitim sürecine daha ihtiyaç duyuluyor. Şeyi de açacak bu; özel okulda çalışan öğretmenle devlette çalışan öğretmeni de. Yine ben de sanıyorum Eğitim Bakanı'ydı. Bir önceki de olabilir ya da şimdiki. Özel okulda çalışan öğretmenlerle ilgili bir süreç vardı. Özel okuldaki öğretmenlerin talepleri vardı. Maaşın en azından devletle eşitlenmesi, birtakım hakların devletle eşitlenmesi gibi, üniversiteler arasındaki olan eşitlenmeler gibi. O, özel okuldaki öğretmenlere “atanamayan öğretmen” demişti mesela. Sanki bir başarısızlık var orada ve özel okulda. Ama sen bir taraftan da sürekli eğitimi özelleştiriyorsun, bunu pompalıyorsun. Özel okulların sayısı gittikçe artıyor her seviyede. Demek ki nitelikli bir öğretmen ekibine orada ihtiyaç var, o okulların nitelikli olması için. Ama sanki oradaki öğretmen atanmadığı için özel okulda çalışmak zorunda kalmış öğretmen muamelesi yapıyorsun. Bu da öğretmen adaylarının kafasını çok karıştırıyor. Yani özel okulda çalışmayı tercih edebiliyor öğretmen adayı. Ama bir grup da bakıyor ki toplumun gözünde devletle çalışmıyorsan, bir yerde bir başarısızlığın var ve o yüzden devlette olmadığın gibi algılanıyor.

İrem: Bu söylenenlerin aksine bizde “Öğretmen Akademileri” mevzusu hiç açılmıyor. Bizim öğrenciler zaten atanmayı hiç düşünmüyor. Bölümün sadece %5'i “atanmak istiyorum” diyor İngilizce Öğretmenliği bölümünde. Hepsi özel okullarda çalışmak istiyor ya da bazıları çok nadiren okutmanlık seçeneğini düşünüyor. Fakat bizim öğrencilerimizin büyük korkuları var dile getirmeseler de. İşte ALES'teki matematik onları korkuttuğu için hiçbir zaman okutman olabileceklerini düşünmüyorlar. Ya da mesela çok acı ama bizim yüksek lisans bölümü mezunlarından yabancı dil puanı istemediği için sadece bizim yüksek lisans programına başvuruyorlar. Çünkü yabancı dil yeterliliğini karşılayıp karşılamayacaklarından emin değiller. Bunları dile getirmiyorlar ama bunlar üstü örtük olarak hepimizin bildiği ama çocukların dile getiremediği şeyler. “Sen neden bu üniversitede yüksek lisans yapacaksın?” diyorum; “İşte hocam çünkü işte siz harikasınız.” diyor. Diyorum ki geçin bunları. Siz bizi gördünüz zaten. Başka yerlere gitmeniz lazım, ama hiç öyle bir seçenek olmuyor. Onda da yani ya bir ya ikidir. Onlar da yurt dışı bağlantıları olan, Amerika'da doğmuş tekrar oraya geri dönen ya da çok hırslı olan birkaç öğrenci yurt dışı yüksek lisansı istiyor ya da başka üniversitelerde yüksek lisans istiyor. Ama bizim öğrencilerin atanmayı düşünmediğini biliyorum. Çünkü sınıf içinde de konuştuk. Hatta bu öğretmen akademileri ilk ortaya çıktığında ben sınıfa girdim dedim ki “Neler oluyor, çok üzülüyorum.” Hiç kimsenin umurunda değil, haberi yok. İlgilenmiyorlar da, atanma gibi bir planları yok. Hepsi özelde çalışmak istiyorlar. Bunun da bence üniversitenin yanlış politikalarından kaynaklandığını düşünüyorum. Çünkü şöyle enteresan bir sistem var bizde. Mezunların reklamı çıkıyor sosyal medyada. “Şu kişi şurada işe girdi, bu kişi burada işe girdi” diye. Orada görüp özeniyorlar. Yani “Bir arkadaşım özelde iş bulmuş”; işte hatta böyle birbirlerini küçümseyen tavırda, “O bile girmiş işe, ben de girmeliyim hemen” diyorlar. Temmuz'da hala bir

özel okulla sözleşme imzalamamış öğrenciler kendilerini çok kötü hissediyor. %95'i özelde zaten işe giriyorlar. Onlara anlattığım şey de şu: "Özele girdiğinizde neye 'evet' dediğinizi bilmeniz lazım, çok düşük ücretlere tamam diyorsunuz." Geçen sene bir öğrencime 35 bin lira maaş teklif etmişlerdi. "Hocam kabul etmeli miyim? diye geldi bana. "Asla kabul etmemelisin" dedim. Sonra tekrar 2 ay falan başka bir okulla anlaşamadığı için depresyona girdi. 35 bin lira aldığında zaten depresyona girmiş bir hayatı, bir seneyi kabul ediyordu. "Hayır" dediğimde bu sefer biraz sanki benim yüzümden işi olamıyormuş gibi bir tavır vardı. Sonrasında 50 bin liraya başka bir özel okulla anlaştı. "Hocam iyi ki kabul ettirmemişsiniz" dedi. Yine bu ücretler çok komik. Çünkü kiralar çok yüksek, hayat çok pahalı. Ama işte okulun böyle sistemi var; işte mezunlarımız % 95 iş buluyor. İş buluyor ama nerede buluyor mesela, bunu konuşmuyorlar hiçbir zaman. Bu bence ciddi bir problem bizde. Yani öğrenciler bilinçli değil. Atanmayı zaten hiç düşünmüyorlar. Bir de şöyle bir şey var. Diyorum ki: "Devlet okullarına giderseniz şunları yapabilirsiniz" diye anlatıyorum. Derslerde örnek veriyorum. "Şurada bir devlet okulunda çalışan bir öğrencim var geçmiş yıllardan" diye örnekler veriyorum. Teneffüste geliyorlar. "Hocam biz devlete atanmalı mıyız?" diye soruyorlar. Tabii ki atanmalısınız. Keşke böyle bir şey olsa, güzel olmaz mı? Ama "Devlette çalışmayın kesinlikle, sakın atanmayın, bu korkunç bir şey" diyen hocalar varmış. İşte "Şu semtte A özel okulu var, mutlaka oraya başvurun, başka yere başvurun" diyenler. Çocuklar da buna direkt hazırlar, özelde çalışmayı kendilerine daha yakın gördükleri için. Böyle düşünceleri de çok hızlı bir şekilde referans alıyorlar ve geri kalan hiçbir şeyin anlamı kalmıyor. Biz paralel evrende gibiyiz şu anda. İki üç öğrenci hariç, KPSS kursuna giden yok; onun dışında herkes zaten "İş bulurum, kaç para bulacağımın bir önemi yok" gibi düşüncelerle hayatına devam ediyor.

Gürcan: Ben devam edeyim buradan. Çünkü İrem Hocanın söyledikleriyle çok örtüşüyor bizim profil de. Bizim üniversitede de öğrenciler bize, "Hocam şöyle bir kaygımız var" diye gelmiyor. Mesela bana şimdiye kadar hiç, "Hocam öğretmen akademileri konusunda ne düşünüyorsunuz, bu bize ne getirecek?" gibi gelmedi şimdiye kadar öğrenciler. Bunun birkaç sebebi var. Birinci sebebi: Atanma gibi bir dertleri yok bizde öğrencilerin. Profilde şey var; ailesi zengin çocuklar çok bizde ve bunlar nereye giderse gitsin çalışacaklar bir özel okula; düşük maaş da alsalar süspense edilecekler aileleri tarafından. Hala da öğretmenliğin toplumsal saygınlığını kullanma derdindeler. Biraz öyle görüyorum ben. Yani "Şu okulda öğretmen" dediğinde aldığı paradan ziyade öğretmenlik mesleğini icra ediyor olması onun için önemli olabiliyor. Bu patriyarkal da bir şey aslında bir yerde. Genelde öğrencilerimizin kadın öğrenci olduğunu düşünerekten söylüyorum. Aile süspense ettiği sürece özel okulda düşük maaşa başlama konusunda sıkıntı yaşamıyor öğrenciler. Yani şeyi görüyorum mesela; "35 bin alayım mı?" diyen öğrenci geçinemeyeceğini biliyorsa depresyona girer. Ama ailesinden destek alacaksa da "Bir süre tecrübe kazanayım" diye işe başlar. İkincisi, bizde de uluslararası öğrenci var. Bizimki hani Türk Cumhuriyetlerinden ziyade Orta Doğu ve Afrika, özellikle Kuzey Afrika öğrencileri. Bizim üniversite oralarda iyi reklam

yapıyor anladığım kadarıyla. Bu öğrenciler zaten öğretmen akademileri potasına girmiyorlar. Bir de şey de var; bizim İngilizce öğretmenliği özel bir durum yaratıyor. Hani üniversitelerde okutmanlık opsiyonumuz var mesela, onu yapmak isteyenler çıkıyor. Onun dışında ben şey diye düşünüyorum bir yandan: Öğretmenlik mesleği eskiden iş güvencesi yüksek bir meslekti. “Az ama ağrısız başım” gibi düşünen insanları cezbedebiliyordu devlet memurluğu anlamında. Şimdi genel itibariyle bu neoliberal politikalardan dolayı ki biz bunları vakıf üniversitelerinde daha çok görüyoruz; prekarya dediğimiz bir şeye evriliyorlar. İş güvencesi yok özel okullarda. Bir sonraki sene sözleşmesi imzalanacak mı imzalanmayacak mı bilmiyor. O yüzden öğretmenlik yapmak isteyen öğrenci; küçük burjuva çocuklarının hani “Bir an evvel para kazanmaya başlamalıyım, ailemi rahat ettirmem gerekiyor bu anlamda” diyen çocukların kaygılarının yüksek olduğu bir şey oluyor. Bir de “devlete atanmam” inancı var. Bunların politik, reelpolitik ne olduğunu bilmesek de öyle bir inanç sistemi var öğrenciler arasında. “Beni zaten atamazlar ki” inancı var. Yani bunu sadece bizim öğrenciler için söylemiyorum; genel itibariyle gençlikteki olan... Bu da prekarya yaklaşımını, daha doğrusu potansiyelini artırıyor. Gelecek kaygısı inanılmaz yüksek hale geliyor. Bunu diyebilirim. Bir de şey hani İrem Hoca'nın dediği gibi bir şeyi bizde çok görmedim. Ama LinkedIn'de gördüğüm mesela diğer bazı vakıf üniversiteleri bunu çok yapar. “Şu mezunumuz şurada işe başladı” gibi görürsünüz ama bizde ben görmedim açıkçası. Hani bu bir bilimsel uğraşsa; eğitim bilimleri, bu dil eğitimi de olabilir, herhangi bir başka konunun öğretimiyle ilgili de olabilir. Bunu iş sahibi olmaya indirgeyen bir sistem var ve bunu da çok iyi beceremiyoruz sonuçta ve özel okulların insafına bırakıyoruz öğrencileri. Bizde bir de “Ben bu işi zaten yapmayacağım ki” diyen ve kozmopolit bir şehirde, şehrin göbeğinde okumaya gelen var. “Çünkü annemin, babamın yaptığı iş, bizim kendi şirketimiz var. Ben ona devam edeceğim.” “Niye buradasın o zaman?” “İngilizce öğreniyorum.” Öğretmenlik değil de İngilizce becerilerini geliştirme... İkincisi yine İngilizce becerileriyle ilgili: “Madem İngilizce öğrendim, iyi de bir İngilizcem var, kabin memuru olurum.” Orta sınıf da olsa... Bunlar İngilizce öğrenmeyle ilgili diğer eğitim fakültesi öğrenci profilinden ayrılıyor. Yani bizim öğrenciler İngilizce bildiğinden dolayı alana çıkma konusunda biraz daha cesur davranabiliyorlar. O yüzden de hani öğretmen akademileri bizde çok konuşulmuyor. Biz hocalar olarak konuştuğumuzda dahi, hatta geçenlerde bir hocamız, bizim profesör hocalarımızdan biri, bir çalışma, bir derleme yapmış, “Neler bekliyor bizi?” gibilerinden fakülte üyelerinin üçte biri katıldı toplantıya. Hani bizim ajandamızda olan bir şey pek değil öğretmen akademileri değil sanki. Ancak küçülme bizde de var. Çok yüksek oranda değil. Bu sene tam kontenjanı dolduramasak da uluslararası öğrencilerle o doldu. İngilizce öğretmenliğinde, diğer bölümler için bir şey söylemiyorum. Ancak bizde dolup diğerlerinde dolmadığında bu sefer fakültede topyekûn bir küçülme olduğundan bizim bölüm bunun dışında tutulamıyor maalesef. Bu noktada hani biz öğretmen akademilerinin etkisini indirekt olarak görüyoruz. Özellikle vakıf üniversitesinde çalışırken de yine hani akademisyen olmak eskiden ciddi bir prestijken şimdi biz de prekaryayız. Prekademiğimiz yani. Hem pratisyen hem de akademik ya bir de

prekarya. Ben kendimi öyle hissediyorum. Yani bu yıl garantili, önümüzdeki yıl belki garantili ama bir sonraki yıl ne olacağını bilmiyorum. Yani “Kapatıyoruz” deseler, her yerde geçerli. Ama genel itibarıyla devlete çalışma düşüncesi, planı yok. Öğrencilerin aileden destek alma ve bu destek sayesinde biraz daha esnek davranabilme, kimi riskler alabilme lüksleri var çoğunun, birçoğunun. Olmayan da kara kara düşünüyor. Ama bize gelip de bana gelip de, “Hocam ne yapacağım ben?” diye soran yok. Olmadı hiç. Belki durumun vehametinden, belki durumdan çok da haberdar olmamaktan kaynaklı. KPSS'ye hazırlanan öğrenci ben duymadım. 2022'den beri buradayım. Olsa belki öyle bir grubumuz bu sefer kaygı seviyesi artacaktır ama biz sanki böyle gayet apolitik vaziyette işimize devam ediyor gibiyiz. Yarın “Hadi topyekûn işiniz bitti, ihtiyaç kalmadı size” deseler, “Öyle mi?” diyecek gibiyiz.

Yasemin: Sizin bu anlattıklarınızdan farklı vakıf üniversitelerinde farklı profiller varmış gibi anlıyorum. Bu nasıl oluyor; ücretlerle ilgili bir şey mi, üniversiteye giriş puanı ile mi ilgili bir şey? Daha zengin çocuklarının gittiği üniversitelerle daha orta sınıfın gittiği üniversiteler mi farklılaşıyor? Nasıl oluyor?

İrem: Ben doktora eğitimim bittikten sonra iki farklı vakıf üniversitesinde çalıştım. Önceki kurumun tutumuyla, şu anki kurumun tutumu çok farklı. Hem alanları farklı olduğu için olabilir ama hem de üniversitenin kendi politikası da çok farklı. Çünkü işte bununla birçok şey devreye giriyor; kurumsallık mesela. Yani bir kurumun yüksek kurumsallık seviyesine ulaşması da oldukça fazla zaman alıyor. Bir de kurumun öğrenciye ne kadar maddi gelir olarak baktığı da çok önemli. Ne yazık ki hepsi öyle bakıyor zaten. Burası bir gerçek; ama mesela bazıları yabancı öğrenci alımında sınırları zorluyor. Çünkü kurum her bireyi bir ekstra gelir olarak gördüğü için “aldığımız para kârdır” bakış açısı olabiliyor. Yani yabancı öğrenci eğitimini bir eğitim turizmi olarak görüyorlar, nitelikli eğitimden ziyade bence. Bu da öğrenci profilini etkiliyor. Ama şimdiki kurumum daha kurumsal. Sistemi daha oturmuş. Çünkü en azından eğitime belirli bir bakış açısı olan bir kurum. Bence birincisi, kurumsallık kesinlikle etkiliyor. İkinci olarak hangi bölümde öğrencilerin olduğu çok etkiliyor. Öğrenci profilleri üniversiteyi değiştiriyor. İngilizce öğretmenliği öğrencileri biraz daha İngilizce bildikleri için bunu avantaja dönüştürüp farklı branşlara, farklı alanlara yönelmeye başlıyor. Bir de ben üniversite puan sıralamasının da biraz etkilediğini düşünüyorum. Puan sıralamasında yukarıdan aşağıya doğru yazıyorlar çünkü. Ama standart bir profil olduğunu söyleyemem. Bu arada bizim bölüm geçen sene de doldu. Önceki sene de, şimdiye kadar hep %100 doluyor. Fakat geçen sene bizim matematik öğretmenliğine sadece 5 öğrenci kabul aldı. Yaklaşık 30 kişilik kontenjan varmış. Sonra onların da iki tanesi de kaydını sildirmiş herhalde. O yüzden kendi eğitim fakültemiz içerisinde bile standart bir öğrenci profili olduğunu söyleyemem çok fazla.

Gürcan: Vakıf üniversitesi derken, vakıf üniversitelerinin belli bir -ne derler-türnak içinde toplumsal prestiji mevcut. Bu da şeyle çok alakalı: Vakıf, üniversiteyi ne kadar besleyebiliyor? Mesela üç vakıf üniversitesi için çok daha pozitif bir algı söz konusu gibi. Ve bu üçünde eğitim fakültesi yok, ilginç bir şekilde. Belki sadece

yüksek sıralarda olması değil, yüksek sırada olup bir de yüksek bir ücret talep etmesi öğrenci profilini belirliyordur. Bizde bir de bursluluk çok düşük. Full burs ya da %50 burs gibi. Vakfın fakülteyi ne kadar desteklediği sorusu; vakıf kendi kendine gitmeye çalışıyor. Arkasında çok büyük bir sermaye yok. Hani şey sermaye; Koç ya da Sabancı gibi. Ki ben bir sene arkasında sermayenin olduğu bir üniversitede de çalıştım. Orada şeyi görüyordum, vardı orada bir şey. Ne derler? Kaynak vardı. Hocalara maaş konusunda da öyle. Bursluluk oranında da öyle. Bir, bölümsel farklılık var. İki, vakıf üniversiteyi ne kadar besleyebiliyor? Daha doğrusu vakfın misyonu, vizyonu kârlılık üzerine mi kuruldu, prestij üzerine mi kuruldu? Ya da işte hayırseverlik üzerine mi kuruldu? Sanki bu da çok etkiliyor. Vakıf üniversitesi iç dinamikleri ve bu iç dinamiklerin prestij anlamında dışa yansımaları da öğrenci profilini çok belirliyor sanki.

Özge: Katılıyorum Gürcan Hocama. Birkaç üniversite deneyimim var ama şunu da söyleyebilirim. Hala devlet üniversiteleri özel üniversitelerden çok daha saygın görülüyor her şeye rağmen. Bu noktada aslında belirsizlik hala sürüyor. Yani bu sene özellikle 4. Sınıflar, “Biz ne olacağız?” diyor. Yani bu işte bir de üniversitenin 3 yıla indirilmesiyle ilgili bir durum var. Hani daha küçük sınıflarda, “Hocam biz 3 yıl mı okuyacağız, 4 yıl mı okuyacağız?” Bu konuda da bir belirsizlik olması, dediğim gibi öğrencileri ciddi bir sıkıntıya sürüklüyor. Bir de bu sene ilk defa ücretlerde ve taksitlerde bir değişiklik yapıldı. Bu yüzden zannederseniz Türk öğrencileri aynı zamanda öğretmenliğin saygınlığının azalması, mezun olunca iş bulamama gibi tüm etkenler nedeniyle kaydolmadı. Mesela okul öncesinde de çalışabilir İngilizce öğretmeni. O yüzden biraz daha çerçevesi geniş. Yine matematik öğretmenliği mezunlarından işte istatistik; kurumsal şirketlerde çalışan çok matematik öğretmeni de var. Yani farklı farklı mecralara kayabiliyorlar ama okul öncesi öğretmenliği o bağlamda biraz daha sadece okul öncesi öğretmenliği yapılan bir alan olduğu için öğrencilerde kaygının daha yüksek olduğunu söyleyebilirim.

Meryem: Ben üniversitede çalışmaya yeni başladım. Onun öncesinde sivil toplumda çalıştım. Üniversiteye giriyor olmak da çok keyifli geldi, bu grupta çalışıyor olmak da. Farklı okullarla çalışmıştık buraya girmeden önce. Özel liselerde. Ama nitelikli bir devlet üniversitesinde bir proje için derse giriyor olmak, açıkçası özel okulda derse giriyor olmaktan benim için daha konforluydu. Bu tarafta hiç düşünmediğim bambaşka şeylere dikkat ediyor olmam gerekiyordu. Örneğin işte kıyafetim gibi. Daha önce hiç düşünmediğim, tabii ki belirli bir düzgünlükle ilerliyoruz ama... Bu kuruma gelirken “Şimdi nasıl olacak?” diye kafamı kurcalayan şeylerden bir tanesi buydu. “Gerçekten bunu yapmak istiyor muyum?” Ama içeri girince hiç böyle bir süreçle karşılaşmadım. Aynı devlet üniversitesindeki gibi gayet rahat bir süreç ilerledi. Bu bağlamda profilden mutlu oldum açıkçası; yani bu ilk iş deneyiminde. Yani birazcık daha sanıyorum o en prestijli vakıf üniversitelerinden farklı bir grup var. Bir yandan da uluslararası öğrenci yoğunluğu çok fazla. Ve bu öğrenciler farklı matematiksel müfredatlarla ilerleyen yapılardan geliyorlar. Dolayısıyla çok temel bir bilinmeyen değeri bile

tartışırken çok başka noktalardan tartışabiliyoruz ya da çok başka okumalar vermemiz gerekebiliyor o Türk öğrencilerle dengeyi koruyabilmek için. Sanıyorum bizim farklı sıkışmışlıklarımız da var, onu anladım bu tartışmanın içerisinde. Bakalım nasıl ilerleyecek? Bizde tıp bilimleri var; o eczacılık, diş ve diğer o tıp grubu derslerine gelen öğrenciler de Türk Cumhuriyetiyle sınırlı değil. Avrupa'dan da birkaç ülkeden gelen öğrenciler var ve gerçekten de öğrenciliği profesyonel bir şekilde yürüten öğrenciler olduğunu görüyorum. Ben bazı derslerde öğrencilere soruyorum ilk açılıştta: “Yani bu döneme kadar kaç farklı seminere, sempozyuma herhangi bir şeye, yani ders dışında bu mesleğinizle ilgili nelere katıldınız?” Sıfır; hiçbir şeye katılmamışlar. Ama gidip bunu eczacılıkta, tıpta ya da hukukta sorduğumuzda, yani çocuklar sertifikalar üzerine sertifikalar, işte içerikler içerikler ya da okumalar... Hiçbir şey yoksa kulübe dahiller ve kulübün açtığı ilerlemeleri takip ediyorlar. Bizde yani sadece bence hani bizim öğrencilerimize de sınırlı değil ama hani genel olarak o öğretmenliğin profesyonellik algısının dışında oluyor, onun hali bize çok yansımış durumda. Bence AGS ve diğer o yeni sistemle o güven algısının da baltalanıyor olması iyice bu profesyonelliğe balta indirdi gibi hissediyorum.

Yasemin: Ben bunu şuraya bağlamak istiyorum. “Kontenjanlar yabancı öğrencilerle doluyor” diyorsunuz. Nasıl görüyorsunuz eğitim fakültelerinin geleceğini? Tehdit ediyor mu bu durum?

İrem: Öncelikle kendi geleceğimi görüyor muyum? Gürcan Hocanın söylediği gibi yarın öbür gün “bitti” diyebilirler. Nispeten farkındayız olayın ama yine de böyle hasıraltı mı denir, hani üstü kapatılan bir mevzu olduğunu düşünüyorum. Bence geleceğimize çok inanmadığımız hissi - bende oluşan bu his- biraz da eğitim fakültesinin yeni dönemdeki bakış açısından kaynaklanıyor. Çünkü bizim fakülte misyonunu biraz daha genişletme sürecine gitti. Artık “öğretmenin de üstüne çıkıyormuşuz.” Ben bunu doğru bulmuyorum. Yapay zekâ ile gelen bu dijital dönüşümün sebebi de işte, “Eğitim fakültesi mezunu illa öğretmen olmak zorunda mı? Farklı bir sürü iş alanı var. Onları oralara hazırlayalım” amacıyla getirdikleri bir programı, bir dijital dönüşüm olarak öne çıkarmaya çalışıyorlar. Üniversite çok heyecanlı bu konuda, “Biz artık öğretmenliğin de üstüne çıkıyoruz” algısıyla. Ama elle tutulur, gözle görülür bir çözüm ortada henüz ben görmedim. Gören olduğunu da sanmıyorum. Fakat şöyle; bunu ortaya çıkarmalarının sebebi, “Biz öğretmenliği, eğitim fakültesini kurtarıyoruz” misyonu olduğu için, onların da artık geleceğimize inanmadığını, o yüzden böyle bir bakış açısıyla yola çıktıklarını düşünüyorum. Yani kimse kendini güvende hissetmiyor. Bizim kontenjanlar dolu olduğu için nispeten daha rahatız. Ama işte diğer bölümdeki hocalar bence daha da az güvende hissediyorlar ama dillendirmiyorlar. Daha çok yönetimin istediği talep neyse ona yönelik çalışmalara devam ederek göze batmamaya çalışıyorlar. Yani bir de işte, hoca profillerimiz de çok farklı biliyorsunuz. Standart bir hoca profilinden bahsedemeyiz bir kurumda. Araştırmasını güçlendirmek yerine yerel yönetimin verdiği o fikri hemen sahiplenip, adapte olup onu uygulamak için çabalayarak daha böyle söz dinleyen, daha uyumlu bir hoca izlenimi çizmek tabii

ki onlara daha kolay geliyor. Yani diğeri belki ilerleyebilecekleri bir alan mı? Değil. Yapabilecekleri bir şey de değildir belki, bilemiyorum. Sonuçta öyle bir ekonomik düzenin içerisindeyiz ki hepimiz gerçekten işsizlikle hayatta kalamayız. Çünkü yani ekonomik olarak gerçekten aldığımız maaşlar zaten ne ki, neye ne kadar yetiyor bir de onun hiç olmaması hali... Tabii ki insanların çoluğu çocuğu vardır, evi var; herkesin bir işe ihtiyacı var ama bence bu belirsizlik ve güvensizlik ya da işte ne bileyim belki çeşitli sebepleri vardır, bilmiyorum.

Gürcan: Şimdi her üniversite bir çıkış yolu arıyor sonuçta. Bizde de bu sürüyor. Bizde biraz daha, bu sanki markalaşma; yani markalaşmadan da kasıt eğitim ve kalite değil. Sürdürülebilir şey var ya, bu “Sustainable Development Goals” ... Oradaki “Quality Education” a tik atabilme, sürdürülebilir hale gelmekten daha önemli. Yani “Biz buna tik atıyoruz, sıralamalarda yükseğiz” diyebilmek. İşin marka kısmı özü geçiyor sanki. Yani İrem Hoca'nın alt metninden de onu çıkarıyorum biraz. Markalaşma isteği özün önüne geçtiği zaman, yapılan ya da işte ortaya konulan politikalar yüzeysel kalıyor. Markalaşma, araştırma anlamında olabilir. Mesela Higher Education, Times Higher Education sıralamalarında yukarı çıkıp çıkmama konusu çoğunlukla araştırmayla ilgili ya. Bizdeki marka kısmı daha çok bizde de inovasyon üzerinden ama o inovasyonlar o kadar inovatif ki biz henüz daha bilmiyoruz onları. Ben de eleştiren bir yerden baktığımda yaşanan olaylara, biraz dünyayı nereden okuduğumuz da sanki bunu etkiliyor. Bize bir toplantıda şey denmişti; hani gelir getirici şeyler, işte eğitim tasarlayalım, bunları özel okullara hani paket olarak sunalım, belki oradan gelir olur ya da ne bileyim eğitsel oyunlar, materyaller tasarlayalım, bunların patentini alalım gibi gibi. Ben orada şey demiştim: “Hani ben eğitimciyim, hani tüccar olsam o zaman hadi eyvallah da o zaman da kendi dükkanımın riskini, kazancını düşünürüm; hani ama ben eğitimci olarak, eğitim bilimci olarak araştırmaya, öğretmenliğe kendimi vermek istiyorum” demiştim. Ben hala oradayım. Bizde biraz daha kentın göbeğinde olmanın verdiği hani “Türkiye'nin göbeğindeyiz” şeyi daha çok ön plana çıkarılmak isteniyor ki hani “desirable” bir gençlik şeyi... Hani biz öğrencilerimize böyle bir şey verelim: “Çok çalışmak zorunda değilsiniz. Hani bu tür üniversitelere gelin, ortam yapın “tırnak içinde” sonra mezun olun. Zaten sizin ailenizin parası var.” Yine şeye döneceğim, böyle öğrenciler eğitim fakültesinden mezun olunca, idealist öğretmen de olmuyorlar. Yani idealist öğretmen dediğimiz şey; dişini tırnağına takıp, kendisini hani belki kendisinden de çok verip, öğrencisinin gelişimini düşünen öğretmen oluyor ya, o öğretmen profili sanki iyice gitti. Yani iyice törpüledi. Şimdi öğretmenlik hem para kazanma hem de “Biz işte AI kullanalım, kodlama yapalım, markalaşalım” gibi... Bu markalaşma meselesi bizde de gerçekten şeyin önüne geçiyor, kalitenin önüne geçiyor. Geçmemesi için savaş veriyor olabiliriz bazılarımız. Ben şahsen araştırmaya kendimi veriyorum. Bu anlamda katkı oradan olsun gibi. Biraz da akademisyen kimliğimin çok da öteye savrulmadığı bir nokta orası; araştırma. Ama öğretmenliğimizden ödün veriyor muyuz? Öğretmen eğitimciliğimizden -daha doğrusu- ödün veriyor muyuz? Veriyoruz. Yani vermek zorunda kalıyoruz. Mesela biraz önce hocamız şey dedi; devlet okullarında bu daha şey, hani öğrenciyi sınıfta

bırakabilme, bilmeyen öğrenciyi bilen öğrenciden ayırabilme. Yine yapıyoruz. Ben yapıyorum. Ama tepki de alabiliyorum, rezistansla karşılaşabiliyorum. Kendine güvenen hocalar bu süreçte “precarious” olma korkusu yaşıyor. Ben yaşıyorum açıkçası ama yine de kendime güveniyorum, yaptığım işe güveniyorum, güvenmem gerekiyor. Çünkü aldığım şey o. Dünyaya yaklaşımım o. Öğrencilerim hangi profilden, hangi aileden gelirse gelsin, benim sınıfımda öğrenmek için orada olan insanlar; bunun bilincinde olsunlar ya da olmasınlar, o şekilde yaklaşmak zorundayım. Öğretmen olacaklar onlar. Yani ben öyle bakıyorum. İsterlerse, sonradan ne olmak isterlerse, tabii ki olsunlar; yani onların seçimi. Ama “Ben öğretmen olmak istemiyorum ki, ben burada sadece bulunuyorum, kafam karışık” diyen öğrenciye, “Ama buradasın ve bu dersi alıyorsun”u net bir şekilde veriyorum. Birileri “top down” şey yapmadıktan sonra, “Kapatıyoruz, lağvediyoruz ya da eğitim fakültelerinin iyice içini boşaltıyoruz” demedikten sonra ben bunu yapmaya devam edeceğim sanki. Bu bir direnç meselesi. Kolay değil.

Sevgi: Şimdi çok hızlı değişiklikler oluyor. Yani bir kere, Maarif geldi işte. Yani müfredat değişikliğiyle zaten bir şeyler böyle hızlı bir dönüşüme girdi. Sonra bir anda öğretmen atama sistemiyle ilgili yenilikler geldi, geliyor. Zaten hani işte bizim söz hakkımız olmadan veya görüş alınarak, işte denemeler yaparak, pilot süreci olarak falan değil; tepeden inme, topyekûn tüm ülkeye “Bu şimdi bu uygulanacak, şimdi bu şekilde olacak” deniyor. Ve bu olduğunda, bu kararlar alındığında, işte yayınlandığında resmi olarak mesela bir anda biz bunları sınıfımıza taşıyamadık. Bu değişikliklerle ilgili konuşmayı; öğrencilerle, bölümdeki arkadaşlarımızla da... Özge Hocam hatırlıyor musun, müfredat değişti, bizim bölüm toplantısının gündemi bile olmadı hiçbir zaman. Biz inanamıyorduk. Aramızda konuşuyorduk: “İşte şöyle olmuş, böyle olmuş” falan. Düşünebiliyor musunuz? Koskoca ülkenin müfredatı değişiyor. Bizim okul öncesi alanı için diyelim spesifik olarak; toplantı gündemi dahi olmuyor. Hani işte üç maymun mu, dört maymun mu? Onu oynar hale geldik. Sonra bu oldu; öğretmen atama sistemi. Yine kendi aramızda ikili, üçlü sohbetler; hocalar, arkadaşlar olarak hani konuşuyoruz. Öğrencilerden işte arada dert yananlar, soranlar... İşte staj dersi tabii daha küçük, on iki kişilik bir grup olduğu için orada daha şey tartışmalar, öğrencilerle derinlemesine, sohbetler olabiliyordu. Ama şey gibi, ama bu daha önceden de böyle oluyordu. Yani bir KPSS sürecini öğrenciler hep yaşıyorlardı. Tamam, belli üniversitelerde, belli bölümlerde daha az gündem olsa da... Biz şey gibi davrandık hep: “O dört yıllık bir programımız var, veriyoruz. Alın bakalım, mezun olunca da bu eğitimle ne yaparsanız yapın” gibi bir yerde tuttuk kendimizi çoğu zaman, çoğu hocalar olarak. Biraz da bu noktalara bu mu getirdi acaba diyorum. Yani biz kendi verdiğimiz derslere odaklandık. Kendi bölümlerimizin o tekil programlarına odaklanıp o büyük resimden kendimizi muaf tuttuk. Ancak öğrenciden tekil soru geliyorsa, “Ne düşünüyorsunuz hocam siz?” denirse birkaç bir şey, kaçak göçek belki söylemeye, fikrimizi belirtmeye çalıştık. Ama bu bence büyük bir problemdi. Zaten hani dekanlık düzeyinde hiçbir dekandan, değil mi, bir ses çıkmadı. Bütün bu ne müfredat değişikliklerine ne şeye... Yani o “4 artı 4” zamanında bile en azından birkaç ses çıkmıştı. İşte bazı üniversitelerde

hatırlıyorum bir şey hazırlanmıştı, bildirge hazırlanmıştı vs. Bu Maarif'te de diğerinde de hiçbir ses çıkmadı. Sanki bizi hiçbir zaman etkilemeyecek. Bizi etkilemesin, bırakın hoca olarak işsiz kalalım; topyekûn ülkeyi etkileyen bir şey. Yani ülkenin geleceğini etkileyen bir şey. Bu dört yıllık seçmeli derslerin gittikçe azalarak, genel kültür seçmelilerinin gittikçe azalarak, getirildiği yerde amaç bence çok teknik bir alana sıkıştırmaktı öğretmenliği. Benim hep hayalim şeydi; yani öğretmen dediğimiz kişi evet, matematik öğretmenliği ise o alanda tabii ki yetkinleşecek, uzmanlaşacak; Okul öncesi ise erken çocukluk alanı, İngilizce öğretmenliği ise ikinci, üçüncü dil öğretimiyle ilgili bir yetkinliğe sahip olması... Ama işte ne bileyim kendi ilgi alanına göre, işte sanattan biraz anlayan, işte ne bileyim spora ilgi duyuyorsa onunla ilgili bir şeyi olan, işte edebiyata ilgi duyan... Yani hepsine bir insan ilgi duymaz, ama bunlara alan açılan bir şey olmalıydı öğretmenlik eğitimi ki o da öğrencilerine bu şekilde alan açsın. Çünkü hep şeydir ya, siz farklı bir renginizi sınıfta belli ettiğinizde bu her öğrenciyi heyecanlandırır. Bir anda gözleri parlar. "Ben hafta sonu bir konsere gittim" diye lafa girdiğinizde bir anda ilgi değişir, size karşı bakış açısı değişir veya "Şunu yaptım" dediğinizde... Böyle öğretmenler yetiştirmemiz gerekiyor. Fakat gittikçe o dört yıllık programların da bence altı boşaltıldı. Yani ne kadar doluydu dersek bile... Çünkü öğrenciler sizin farklı anlattığınız şeyleri daha az ilgiyle dinliyorlar. Çünkü akılları bu KPSS'de: "Bu çıkacak mı? Ama KPSS'de bu derste şu konular da çıkacaktı. Bak, hoca derste işlemedi bunu." Bilmiyorum başınıza geliyor mu? Yani KPSS'de çıkacak konulardan siz eksik bırakıyorsanız öğrenci bunu fark edebiliyor. Ya da siz kaygılanıyorsunuz; Acaba eksik bir şey yaptım mı? Yani onu sadece kursa mı mahkûm ediyorum veya işte kendi kendine hazırlanmasına mı?" Ama bir taraftan derste şunu dediğimi de hatırlıyorum öğrenciler: "Şu soruyu ben doğru cevaplayamazdım KPSS'ye girseydim." Çünkü bazı şıklarda, her şık için size argüman sunabilirdim; "Bu şu yüzden doğru olur, bu yüzden doğru olur" diye. O kadar tezat bir şey ki; siz eleştirel düşünmeyi desteklemeye çalışıyorsunuz her alanda fakat orada böyle işte beş şık arasında bütün böyle eğitimle ilgili, eğitim bilimiyle ilgili bir sınava sokuyorsunuz öğrenciyi. Neyse dediğim şu: Yani çok izole de ettik kendimizi biz ülkede olan bu büyük değişikliklerden. Değişti mi? Tamam, staj dersimizi adapte edelim. Portfolyomuzu ona göre düzenleyelim. Başka bir değişiklik mi oldu? Hızlı bir şekilde oraya aktarıyoruz. Ama yönetim nezdinde hiçbir zaman tartışmıyoruz artık sanıyorum.

Yasemin: Bana da çok tanıdık geldi bu söyledikleriniz. Yabancılaşmanın doruklarındayız galiba.

Gürcan: Hocam hep böyle müfredat değişiklikleri... Biz hep bu kelimeyi kullanıyoruz ama artık değişiklikten değil de bozunumdan bahsetmemiz gerekiyor. Çünkü değişiklik hani sistematik bir şekilde yapıldığında daha iyiye doğru gider. Sanki bir bozunma var. Yeni gelen şey daha da işi berbat edebiliyor. Bir de "Biz bu tartışmaların dışında kaldık" dedi hocam. Hocam sakın yanlış anlamayın; ben "dışında bırakıldık" demek istiyorum. Biz kalmadık dışında, bizi dışında bilerek bıraktılar. Bizi çağıran yok, bizi kaale alan yok. O anlamda hani

bence kendimizi de çok suçlamayalım; çünkü sistem bizi dışarıda bırakıyor. Sistem değişiklik değil, bozunum üzerine kurulu.; entropi üzerine kurulu. Bu sadece Türkiye'deki milli sistem değil, dünyadaki supranational sistem öyle. "Post-truth" kelimesi 10 yıl önce yoktu, şimdi hayatımızın tam merkezinde. Bir şeyler değişiyor.

Yasemin: Ben de katılıyorum söylediklerinize. Hem dışarıda bırakıldık hem de "Madem dışarıda bırakıldık, biz de tamam ilgilenmiyoruz" deyip kapattık kapıyı. Belki iki gün sonra devlet üniversitelerinde de benzer şeyler gündeme gelecek ve biz böyle izliyoruz ya da işte görmek istemiyoruz, kulağımızı gözümüzü tıkıyoruz.

Özge: Dışarıda kaldık. Ben şu anda konuşurken bir yandan kayıt onayı veriyorum öğrencilere. O kadar iş yükümüz var ki nefes alamıyoruz. Bu da bence çok önemli bir mesele. Özellikle akreditasyon süreçleri... Yani şu anda gündemi bile doğru dürüst takip edemiyorum bu tip yükler nedeniyle. Bunun da önemli bir unsur olduğunu düşünüyorum açıkçası.

Meryem: Belki ben de şey ekleyebilirim; bu Milli Eğitim ve eğitim fakülteleri bağlamına baktığımızda, zaten 90'lara kadar fakülteler lisans olarak tamamlansın ve akredite olsun, uluslararasılaşsın diye uğraşıldı. Şimdi tekrar tersine bir bozunum. "Bu niçin böyle yapılıyor?" sorusunun cevabı çok belirsiz. Sorulduğu zaman da hani şimdiki Eğitim Bakanı, "Mülakat gibi mülakat yapacağız" diyor. İşte daha böyle ne sorarsanız onun en iyisi olacak. Dolayısıyla çok büyük, belirsiz bir süreç. Ama galiba kişisel olarak ben hiçbir kuruma aidiyet geliştiremiyorum. Sadece bir işe aidiyet geliştirebildiğimi fark ettim. Dolayısıyla fakültedeki geleceği görmektense Meryem'in geleceği... Zaten açıkçası ne kadar daha fakültede kalabilirim onu da bilmiyorum. Sivil toplumda çalışıyor olmak beni galiba çok heyecanlandırıyor ya da böyle sivilde iş yapıp anlık, böyle hızlı bir şekilde katma değeri daha yüksek işler yapıyor olmaya çok heyecanlıyım; ama o tarafı da zaten şimdi Bakanlık kestiği için orayı da iyi bilmiyorum galiba. Ama Eğitim Fakültelerinin geleceği şu an çok belirsiz geliyor. Mesela bugün hani bu toplantıya gelmeden "Son bir gelişme var mı?" diye baktığımda sözleşmeli personel alımı başlamış. Madem akademik süreçler yürütmeye ihtiyaç var, yani sözleşmeli personel ve öğretim üyesi alacaklarmış. Zaten biz bunu yapıyorsak neden tekrar oraya entegre olunuyor? Yani o tarafı bilemiyorum. Galiba hani ben daha çok öğretmen eğitime odaklandığım için ve birazcık böyle proje odaklı hep çalıştığım dan hala daha o tarafları kurcalamaya da devam ediyorum. İşin ucunda öğretmen eğitimi olsun ve çocuklara iyi gelen işler olsun; bu K12 öğrencilerini kastediyorum. Sanıyorum o tarafa kayıyor olmak benim için çok okey bir durum. Dolayısıyla fakültenin geleceğini hiç düşünmemiştim, onu fark ettim ve kurumun kurumsal vizyonunu duysam da içselleştirmediyim fark ettim. Mesela kurumumun eğitim fakültesi bağlamında nasıl bir vizyona sahip olduğuna dair bir şey aklımda tutmadığımı fark ettim; ama tek aklımda tuttuğum şey ve bize şu aralar çokça destekledikleri, akademik yayın yapma süreci. Hatta işte ekonomik olarak da çokça destekleniyoruz. Ama şöyle bir kriz var: Komisyon görevleri, danışmanlık işleri ve bu danışmanlığın ağırlığı; hani uluslararası öğrenci olduğu

için. Ben şöyle e-mailer atıyorum: “Bahar döneminde sadece bahar dönemi dersleri mi seçilmeli?” gibi. Dolayısıyla hani akademik yayın yapıyor olmak çok ütopya gibi geliyor bana; yani kaliteli bir şey yapıyor olma süreci. Yani kurum bizi bu bağlamda destekliyormuş ve ben diğer tarafları çok görmemişim. Sanıyorum öğretim üyesi olarak devam eder miyim bilmiyorum ama öğretime, öğrenciye iyi gelen işler yapıyor olmaya iştiaklıyım hala; ama sivil toplumda da çok fazla fonlar kesildi. Örneğin sırf Maarif modeline yapılan eleştirilerle beraber işsiz kalan politika analisti arkadaşlarımızın olduğunu biliyorum. Hatta benim bile kişisel yüksek lisans tezimde -şu anki işimde çok konuşulmadı ama- daha önce birkaç Bakanlık düzeyindeki işe alım süreçlerimde sırf belirli politikaları referansladığım için- neden bunu söyledim bilmiyorum şu an- işe alınmadığım süreçler olmuştu. Dolayısıyla evet, çok büyük bir direnç var ve orada iyi olma halimizde; kişisel olarak geleceğimizi korumada, akıl sağlığımızı korumada direniyoruz galiba. Ben de sanırım sivil toplumu bu bağlamda bir çıkış olarak görüyorum. Yapabildiğim kadar da öğrencilere kartelasını açmaya çalışıyorum. Fakültede okuyorsunuz, matematik öğretmenliğinden mezun olacaksınız ya da PDR ya da İngilizce; aslında birçok farklı şey olabilirsiniz. Sadece öğretmen olmak durumunda değiliz. Birçok pozisyon var; eğitim ataşeliğine kadar uzanıyor bu süreç. En ütopyası oluyor o eğitim ataşeliği ya da olmaya da bilir, hani bir bakış... Bunları öğrencilerle buluşturmaya gayret ediyorum. Bu kariyerlerin yolculuklarını da yani öğretim derslerinin yanı sıra bunları da buluşturmaya çalışıyorum ki onlara ekstra çıkışlar olsun. Sanki bu emeklerimin de sonucunu gördüm; şu an sivil toplumda işe başlayan öğrencilerimiz oldu. Buna çok mutlu oldum mesela. Sahada deneyim edindikten sonra sınıfa giriyor olmak eminim çok büyük katkı sağlayacak ya da yüksek lisans, doktora yaparken de sivil toplumda çalışmaya, öğrencilere alan açıyor olmaya çalıştım. Onlar kendileri buldular yani; ben sadece bir bakış sunmaya çalışmıştım.

Sevgi: Ben de geçen sene yaptığım bir araştırmadan söz edeyim. Daha tam analiz bitmedi. 99 tane öğrenciden online form üzerinden veri toplanmıştı. Aslında çok çeşitli; yani Türkiye'deki farklı illerden eğitim fakültesi öğrencilerinden... Okul öncesi son sınıf. Çünkü şeydi, yani işte hatta bahar dönemi idi ve işte birkaç ay içinde bütün bu sınav süreçleri vesaireleri olacak kitleden veri toplanmıştı. Farklı farklı sorular vardı. Farklı sonuçlar var ama birkaç şeye değineceğim. Yani şey kısmı önemliydi orada; bu 99 öğrencinin aslında büyük bir oranı, yani hemen hemen hepsi aslında bölüme isteyerek girmişler. Yani programa isteyerek girmişler. Öğretmen olmak istiyorlar, hani onu yazmışlar. Fakat çoğu çok kaygılı. Yani isteyerek giriyor fakat sonrasında ne olacağıyla ilgili çok kaygı ifade ediyorlar. Çoğu devlet üniversitesi öğrencisiydi dediğim gibi. O yüzden mi bilmiyorum ama devlet okulu tercihleri vardı. Yani devlet okuluna atanmak istiyordu çoğu. Ama bir taraftan da atanmama ihtimallerinin yüksek olduğunu düşünüyorlar falan. Yani isteyerek girmişler, ondan sonra öğretmen olmak istiyorlar, devlet okulu istiyorlar ama bunun gerçekleşmeme ihtimalini de önlerinde bir gerçek olarak koyuyorlar. Atama sisteminin adil ve liyakate dayanmadığı, adil olmadığı ve liyakate dayanmadığı konusunda bir görüşleri var.

Yine %75'ler gibi yüksek bir oran. Yani bu %70'ler şeyin toplamı aslında; "kesinlikle katılıyorum" ve "katılıyorum" toplamı gibi. Ama büyük bir oran çıkıyor. Değişikliklerden kaygı duyuyorlar. Çünkü her değişiklikte tam anlamıyla ne olduğunu anlamıyorlar. Yani sürecin ne olduğunu tam olarak anlamıyorlar. "Şimdi hangi sınava gireceğiz, sonra hangi aşama olacak?" kısmı çok net değildi kafalarında. Bir de açık uçlu cevaplarda şey çıktı; çok fazla mezun olduğu ile ilgili bir görüşleri var. Yani birçok alanda aslında ihtiyacın belki ötesinde, yani atama sayılarının veya özel okullardaki ihtiyacın dahi ötesinde öğrenci alımının olduğu ve bunun da bir taraftan da farklı alanlardan da alım yapılabildiği... İşte formasyonların farklı alanlardan mezunlara alan açtığını filan, bunların da kaygı uyandırdığını söylüyorlar. Özellikle okul öncesi öğretmenliğinde tabii çocuk gelişimiyle hep böyle bir çatışma vardır belki bilirsiniz. Yani çocuk gelişimi mezunları özelde zaten öğretmen olarak hani küçük yuvalarda çalışabiliyorlar. Ondan sonra şimdi devlette de atanma yolu açıldı, formasyonla vesaire. Bununla ilgili kaygılarını ifade ediyorlar. Böyle bir şey. Birçok sonucu vardı ama bu konuyla alakalı bunları söyleyebilirim.

Gürcan: Ben sonra başka bir şey söyleyeceğim. Milli Eğitim Akademisi için başvurular toplanıyor şu an sanıyorum. Meryem Hocam, senin demin dediğin o muydu? Sözleşmeli personel alma ve öğretim üyesi... Doktora düzeyinde kişiler bekleniyor. Bu bence ciddi bir süreç. Bir de iyi maaşlardan bahsediliyor sanıyorum; maaşlarının iyi, yüksek olacağı. Bu hocalar arasında da bir yol ayrımına yol açacak. Hatta sürece karşı olup fakat hayat şartlarından oraya başvurma; "Başvurursam ne derler, başvuramazsam?" gibi kaygıların olabileceği böyle ciddi, enteresan şeyler yaşanacağını düşünüyorum bu süreçte. Diğer taraftan şimdi orada görev yapmaya başlayacak hocayla fakültedeki hoca arasında bir itibar farkı mı olacak? Yani "Fakültedeki hoca yeterli değil de bir de Milli Eğitim Akademisi'nde daha iyi hocalar mı acaba seçiliyor?" algısı olacak mı? Hani "Fakültedeki eğitim yeterli değil, üstüne bir de iki yıl bu eğitim verilecek. Oraya böyle üst düzey hocalar mı alınıyor?" falan gibi bir algı mı olacak kısmı önemli. Yani zaten öğretmenlikle ilgili ciddi bir şey var, müdahale. Yani öğretmenlik niye bu kadar kurcalanıyor? Şimdi diğer meslek alanlarında, devlette istihdam edilen diğer meslek dallarında niye böyle bir müdahale olmadı? Yani mühendislikte, diğer alanlarda... Her meslek devlette bir yer buluyor kendine, ama özel okulda öğretmenlik yapan öğretmenler "eksik öğretmen" olarak mı göreve başlamış olacaklar şimdi? O iki yıllık eğitimi almamış olacaklar çünkü; onlar eksik, yarım öğretmen mi olacak? Ama bana ilginç geliyor şu an o başvuru sürecinin ne olacağı, sonuçların ne olacağı, kimlerin alınacağı, bu algının ne olacağı... Oradaki çalışan hocalarla fakültedeki hocalar arasındaki algı nasıl olacak? Merak ediyorum. Ben de süreci hep birlikte sizler gibi takip ediyorum.

İrem: Sevgi hocamın söylediğine ek olarak bir şey söylemek istiyorum. Bu bence sürdürülebilir bir program da değil zaten öğretmen akademileri. Bitecek yani değil mi? 2-3 sene sonra, belki 5 sene sonra. Bence sürmeyecek. Oraya işe alınan insanlar ne olacak peki sonrasında? Yani sürekli böyle bir yerden alınıp bir yere

atılan, oradan oraya taşınan insanlar, öğretmenler... Yani o kadar karmaşık ki, sürdürülebilir bir plan da değil. Yani desteklenen bir plan olduğunu zaten düşünmüyorum. Bir sonraki gelen bakan desteklemeyecektir, başka biri desteklemeyecektir. Çok enteresan bir oluşum var önümüzde ve kestiremiyorum, yani ne kadar çılgınca sonuçlanacağını gerçekten kestiremiyorum. Yani bir kere mesela yarım öğretmen mi tam öğretmen mi algısı başlı başına bir şey yani.

Yasemin: Oraya kim alınacak, onu anladık mı hocam mesela biz? Üniversite hocaları da alınacak mı?

Gürcan: Hocam, bir mülakat süreci olacak bildiğim kadarıyla akademi öğretmenleri için. Kendileri karar verecekler. İşin cazip olması anlamında duyum bu; ben bir iki arkadaştan duydum. Çift maaş alacak devlette çalışan hocalar. Hem Milli Eğitim Akademilerinde hem de devlette, üniversitede hocaysa iki maaşını birden alacak ki hani o süreci biraz daha-ne diyeyim- "smooth" (rather) geçirsin. Onu diyecektim biraz önce. Yine İrem Hoca'nın söylediği şey, bunlar üç senede kapanacak fikrine ben katılmıyorum. Çünkü iki şey var: Bir, "Eğitim eğitimcilere bırakılmayacak kadar önemli bir iştir" derler ya; burada neyi, kimi, ne şekilde, niye eğitmek istiyoruz sorusu var. İkincisi de eğitim politik bir alan. Bunu kimse reddedemez. Eğitim, politığın dönüşümü için önemli ve "gatekeeping" (kapıtutuculuk) o anlamda önemli. Sanki konu "gatekeeping" denilen şeyin sahiplerinin değişmesi. Çünkü bazı "gatekeeper'lar" hala direniyor olabilir. O değişim ya da bozunum, ne diyorsak ona artık... Ben biraz o yüzden bunun için de "İşe yarayacak mı, yaramayacak mı?" sorusundan ziyade, "Bu kimin amacına hizmet edecek?" sorusunu sormamız gerektiğini düşünüyorum. O yüzden de o kadar hani "Keşke bitse, denedik olmadı" ya da bakan değişiminde... Ama bu sanki bakan değişimiyle değişebilecek kadar küçük çapta bir proje değilmiş gibi duruyor bana. Bu tamamen böyle hani... Eskiden formasyon karşıtı eğitim fakültesi hocaları, formasyon açıldığında ders vermemeyi tercih etmişti. Yine hep bir benzer bir durum var. Yani bu yeni çıkan bir şey de değil. Her türlü politik ortamda, her türlü politik kararlar, değişimler alınabiliyor. Bunu karşı olduğum ya da desteklediğim politik görüşe göre belirlemiyorum ben sonuçta bu düşüncemi. Ama eskiden formasyona karşı çıkıp ama "Formasyondan da ek ders güzel alınıyormuş, hem de akşam dersi, bir de üç katı, beş katı falan" diye... Ben hatırlıyorum hocalarımın konuşmalarından; oradan ev alan, araba alan, insanları da hatırlıyorum. Yani yine benzer bir şekilde şimdi hani kim çalışacak orada? Bir; ben istersem benim profilimde bir insan oraya kabul alabilir mi? Bu bir soru işareti. İki; hani oraya kabul alan hocalar ekstra olarak neler yapacak? Şey gibi, geçenlerde daha "uzman öğretmen" şeyi oldu ya, sınavı oldu ya... Belli bir sendika üyeleri dedi ki: "Biz bunu reddediyoruz, böyle iş mi olur?" dediler. Sonrasında o kadar kolay soruldu ki bu sefer maaş farkı oldu. Yani o yüzden hani bilmiyorum nerede konumlanmak lazım dediğim şey o. Yani değişime ayak uydurmak diye bir şey yok. Çünkü bozunuma ayak uydurmak diye bir şey yok yani.

Yasemin: Hocalarım çok güzel bir tartışma oldu, çok teşekkür ederim. Çok boyutlu şekilde konuştuk. Emeklerinize ağızınıza sağlık.